

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	13
ОСАМ ВЕКОВА АУТОКЕФАЛНОСТИ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ – ЈЕДНО АРХИВИСТИЧКО ПРОМИШЉАЊЕ	15
ИЗБОР ИЗ ГРАЂЕ	23
1) Писмо папе Николе краљу Стефану Драгутину о јеретичима у „деловима Босне њему потчињеним” од 23. марта 1291. године	25
2) Писмо папе Григорија XI из 1373. године о потреби мисионарења међу „шизматичким Власима” у граничним крајевима Угарске и Босне (Псету и Крбави)	26
3) Из Повеље краља Твртка I Котроманића Дубровнику од 10. априла 1378. године	27
4) Тестамент госта Радина од 5. јануара 1466. године	28
5) Одлуке Сабора у Охриду 1541. године против Павла митрополита смедеревског и Теофана епископа зворничког	31
6) Ферман султана Сулејмана Величанственог из 1556. године	33
7) Ферман султана Селима из 1567. године	34
8) Кадијски сиџил из 1575. године	36
9) Хуџет имотског кадије Алије из 1595. године	37
10) Ферман султана Османа II из 1618. године	38
11) Берат султана Мурата IV из 1626. године	39
12) Пресуда војсковође Рамадана из 1662. године	40
13) Наредба султана Ахмеда II босанском беглербегу и сарајевском кадији из 1693. године	42
14) Посланица митрополита сарајевског Дионисија од 21. априла 1857. године	43

15) Сарајевски митрополит Дионисије I хришћанима Зенице и околине о померању пазарног дана у касаб	45
16) Митрополит Дионисије I пише свештеницима и хришћанима у Зеници да сакупе новце и откупе кућу поред цркве која се продаје како би на том месту могао бити саграђен нов храм	47
17) Концепт писма Зеничке црквене општине руском цару којим се моли за материјалну помоћ	48
18) О изградњи цркве у Бањалуци средином 19. вијека	50
19) Посланица архиепископа сарајевског и митрополита босанског Дионисија II Илића свештенству, поводом ступања на чело Сарајевске митрополије	51
20) Митрополит Антим православним хришћанима у својој митрополији	55
21) Конвенција између аустроугарске владе и Цариградске патријаршије о статусу православних епархија у Босни и Херцеговини од 31. марта 1880. године	58
22) Посланица митрополита дабробосанског Саве Косановића од 26. априла 1883. године	60
23) Окружница митрополита Саве Косановића парохијском свештенству од 29. новембра 1883. године	62
24) Окружница митрополита Ђорђа Николајевића православном свештенству Архидијецезе сарајевске преко протопрезвитерских уреда од 31. октобра 1886. године	63
25) Посланица митрополита дабробосанског Георгија Николајевића од 7. априла 1888. године	64
26) Посланица архимандрита Александра Симића као администратора Српско-православне митрополије зворничке у Доњој Тузли од 6. јуна 1891. године	65
27) Писмо Антима VII архиепископа Константинопољског Новог Рима и васељенског патријарха митрополиту Ђорђу Николајевићу од 6. фебруара 1896. године	67

- 28) Посланица митрополита дабробосанског Николаја Мандића од 23. јануара 1898. године 68
- 29) О утемељењу нове српско-православне Митрополије бањалучко-бихаћке са митрополитском столицом у Бањалуци 1899. године 69
- 30) Први царски меморандум од 23. новембра 1896. године 74
- 31) Други царски меморандум од 19. марта 1897. године 85
- 32) Трећи царски меморандум од 17. маја 1900. године 93
- 33) Одлука Светог архијерејског сабора донета 30. августа / 12. септембра 1920. године у Сремским Карловцима о подизању Аутокефалне Уједињене Православне Српске Цркве на ступањ и положај патријаршије 132
- 34) Указ краља Петра I (1903–1921) од 30. августа (12. септембра) 1920. којим се потврђује одлука Светог архијерејског сабора о подизању Аутокефалне Уједињене Православне Српске Црквена ступањ и положај патријаршије 135
- 35) Томос васељенског патријарха Мелетија IV и Светог синода Васељенске патријаршије у Цариграду од 19. фебруара 1922. године којим се изузимају испод дотадашње њезине канонске управе све оне епархије које су после балканских ратова 1912–1913. и после Првог светског рата 1914–1918. територијално-политички припале Краљевству СХС и којим се такође признаје уједињење покрајинских православних српских цркава са Православном црквом Краљевине Србије 137
- 36) Канонско писмо васељенског патријарха Мелетија IV и Светог синода Васељенске патријаршије у Цариграду од 24. фебруара 1922. године којим се признаје уздизање Аутокефалне Уједињене Православне Српске Цркве Краљевства СХС на степен достојанства патријаршије 140
- 37) Повеља о пећкој интронизацији коју је издао краљ Александар I у Пећкој патријаршији 15/28. августа 1924. године поводом устоличења патријарха Димитрија у Пећи 143
- 38) Сprovedена Наредба Светог архијерејског синода за Устав Српске православне цркве од 16. новембра 1931. године 145

39) Основне одредбе Устава Српске православне цркве из 1931. године	149
40) Светосавска посланица његове светости српског патријарха Варнаве поводом прослављања 700-годишњице од дана смрти Светитеља Саве († 1235–1935)	157
41) Посланица Светог архијерејског синода Српске православне цркве после Конкордатске кризе и Крваве литије 1937. године	167
42) Одломак из дела епископа Платона Јовановића <i>И ојей о конкордају</i> (Сремски Карловци 1937)	171
43) Антиконкордатски плакати из друге половине 1937. и са почетка 1938. године	186
44) Меморандум Светог архијерејског синода Српске православне цркве генералу Лудвигу фон Шредеру	196
45) Подаци о неделимa хрватске власти према свештенству и народу српском на територији Независне Државе Хрватске, према подацима добивеним од 20. јула 1941. године	203
46) Извјештаји о страдању Срба сребреничког краја 1941. године	216
47) Извештај Оружничке постаје из Брчког од 2. јуна 1942. године	224
48) Извјештаји Црквеног суда Епархије бањалучке о послијератном стању	232
49) Извјештај о стању у Епархији бањалучкој за 1946. годину	240
50) Статистички подаци Епархије бањалучке за 1946. годину	254
51) Извјештај о раду Епархије бањалучке у 1947. години	256
52) Извјештај Црквеног суда Митрополије дабробосанске Земаљској комисији Босне и Херцеговине за вјерска питања о општем послијератном стању	267
53) Извјештај Црквеног суда Епархије захумско-херцеговачке Земаљској комисији Босне и Херцеговине за вјерска питања о послијератном стању	284

54) Извјештај о архипастирском раду и стању у Епархији зворничко-тузланској за 1947. годину	287
55) Списак свештеника, свештеничких удовица и сирочади, јеромонаха и монахиња Епархије зворничко-тузланске	295
56) Елаборат Ристе Грђића из 1969. године о могућностима побољшања материјалног положаја Српске православне цркве	300
57) Саопштење Светог архијерејског сабора Српске православне цркве са редовног заседања од 14. до 24. маја 1990. године	306
58) Саопштење са редовног заседања Светог архијерејског сабора Српске православне цркве маја 1991. године	310
59) Саопштење о ванредном заседању Светог архијерејског сабора Српске православне цркве од 4. и 5. новембра 1991. године	314
60) Светосавска посланица Српске православне цркве из 1992. године	316
61) Саопштење са ванредног заседања Светог архијерејског сабора Српске православне цркве од 16. и 17. јануара 1992. године	320
62) Порука Светог архијерејског сабора Српске православне цркве српском народу и међународној јавности са ванредног заседања 16. и 17. јануара 1992. године	321
63) Божићна посланица Српске православне цркве 1992. године	325
64) Саопштење са ванредног заседања Светог архијерејског сабора Српске православне цркве одржаног од 8. до 10. децембра 1992. године	330
65) Саопштење са ванредног заседања Светог архијерејског сабора Српске православне цркве поводом лажних оптужби против српског народа у Босни и Херцеговини	333
66) Васкршња посланица Српске православне цркве 1993. године	335

67) Саопштење о раду ванредног заседања Светог архијерејског сабора Српске православне цркве одржаног од 31. октобра до 3. новембра 1993. године	339
68) Саопштење са редовног заседања Светог архијерејског сабора Српске православне цркве одржаног од 22. маја до 4. јуна 1994. године	347
69) Апел упућен сестринским православним црквама, генералном секретару ОУН, папи Јовану Павлу II, Светском савету цркава, Европској унији и свим амбасадама у Београду	351
70) Апел српском народу	352
ПОПИС ИЗВОРНИКА ДОКУМЕНАТА И ПРИЛОГА	355